Ч. 5. Львôвъ. Середа 20 сѣчня (1 лютого) 1882. Рочникъ III.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Субботы (сербскимъ русскимъ днемъ) о 4-ôй годинѣ пополудни. Литературъ додатокъ „Библіотека кайдамъ, повѣстій" выходитъ що 2 недѣлѣ, начиная отъ 15-го и послѣдного тая каждого мѣсяца.

Редакція, администрація и експедиція обѣ Ч. 5 улицы Академическая.

Всѣ листы, письма и рекламаціи хаховитъ пересылать обѣ адресу: редакція и администрація „Дѣла" Ч. 5 ул. Академическая.

Рукописи не вертаются только на попередне выстороженю.

Письменне число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія приймаются по 6 кр. а. в. отъ одного стрічка печатного.

Рекламаціи неопечатанѣ обѣ вѣльнѣ отъ порта.

Предплату кладенъ переплатити кромѣ (включно почтовыхъ переплатъ) до: Администрація часописи „Дѣла" ул. Академическая Ч. 5.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло" Для Австріи:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
съ дод. „Библіотеки":
на цѣлый рôкъ . . 12 зр.
на пôвъ року . . 6 зр.
на чверть року . . 3 зр.
на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·—
на пôвъ року . зр. 2·50
на чверть року . зр. 1·25

Для Россіи:
на цѣлый рôкъ . . 8 руб.
на пôвъ року . . 4 руб.
на чверть року . . 2 руб.
съ дод. „Библіотеки":
на цѣлый рôкъ . 12 руб.
на пôвъ року . . 6 руб.
на четверть року . 3 руб.
на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 5 руб.
на пôвъ року . 2 р. 50к.

Для Заграницы, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 10 зр.
на пôвъ року . . . . 5 зр.
на чверть року . . . . 2·50 зр.
съ дод. „Библіотеки": на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 14 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увагѣ, що въ нашомъ ѫ—**ji**, ѣ, ѥ—**i**, и (въ серединѣ и на кінци словъ)—**ы**, и (на початку словъ)—**i**, ѣ (на початку словъ)—**ні**.

Блудні дороги.

Справа громады Гиличокъ все еще не сходитъ зъ дневного порядку. Она обговорюется всѣма дневниками — особливо польскими — на всѣ боки и на всѣ заставки, але зъ всего того выходитъ одно: чимъ бôльше шуму, тымъ бôльше дыму. Если ходитъ тымъ крикливымъ голосамъ о то, затьмити головну справу, закрыти властиве зло и затаити властиве жерело сего зла, то се, треба признати, удалося имъ якъ не можна лучше. „Зайшовъ разчій и болючій выпадокъ въ Гиличкахъ", пише краковска Reforma въ ч. 26-ôмъ. „Доказує ôнъ ясно istnienia prawosławnej, a więc (!!) rosyjskiej agitacyi". Дальше жалуеся Reforma, що не услухано въ лѣтѣ голосу загорѣлыхъ польонизаторôвъ, пôднесеного на тайнôмъ засѣданю „кола польскихъ послôвъ", и не ôтобрано Русинамъ „конституційнои свободы печати, зôбранъ и товариствъ". „Такъ якъ доси" — кôнчитъ Reforma — „не може на дальше остатись безъ очевиднои шкоды для краю и державы". Наводимо сей ôтзывъ Reform-ы для того, що ôнъ есть вѣрнымъ, майже дословнымъ выразомъ всѣхъ голосôвъ, якѣ лише пôдносятся теперь въ польскихъ дневникахъ о станѣ Русинôвъ въ Галичинѣ. Всюда той самъ бракъ логики, всюда те саме перекрученье фактôвъ, всюда той самъ алярмъ о легіонахъ россійскихъ агентôвъ и о запроданости Русинôвъ, всюда рôвно зле удавана горяча льояльность, але нѣгде слѣду щирои правды и правдивого поясненя справы.

Не хочемо говорити о такôй вже не только неполитичнôй, але и нельогичнôй безтактовности, що тѣ самѣ нѣбы то дуже льояльнѣ и щиро-австрійскѣ патріоты польскѣ въ тôмъ самôмъ числѣ на однôй сторонѣ надѣяютъ жандаръ ц. к. полиция и денунціюютъ видомо ложно всѣхъ Русинôвъ о россійску, отже противу-австрійску пропаганду, а на другôй сторонѣ того самого числа остентаційно увѣряютъ, що „nie wyrzekamy się ideału Polski" (гл. ôтповѣдь Reform-ы новôй „Prasa-ѣ" въ ч. 14), або якъ популярно-польске письмо „Wieniec" ч. 1 зъ р. 1882 въ статѣ п. з. „Przyszłość Polski" взываеъ вже навѣть досыть явно до ôтбудованя Польщѣ „ôтъ моря до моря", ставитъ се непогибнымъ идеаломъ всѣхъ Поляковъ, высшимъ „nad wszelkie prace w Sejmie, w szkole, w urzędzie i w tej twardej pracy o kawałek chleba" и выразно говоритъ: „gdy to pragnienie ogarnie masy polskiego ludu, wówczas z tego pnia zdrowego wyrośnie olbrzymie drzewo, pod którego cieniem spoczniemy po odzyskaniu ojczyzny, a na którego szczycie odbuduje gniazdo — *orzeł biały*".

Не хочемо говорити о тôмъ, якимъ правомъ тѣ самѣ „сторожѣ" всѣхъ можливыхъ только не австрійскихъ и не загальнокраєвыхъ интересôвъ выступаютъ съ такими клеветами и алярмами противъ цѣлого руского народа, съ якими еще не выступавъ нѣкто нѣ противъ одного народа. Если ходитъ о яку противудержавну агитацію и о якѣ заговоры противъ цѣлости Австріи, то мы вповнѣ увѣренѣ, що австрійске правительство дастъ собѣ раду безъ помочи такъ недостовѣрныхъ помагачѣвъ и „сторожѣвъ" и що если памятає на руски Гилички, то еще бôльше повинно памятати и буде памятати на польскѣ Кобылянке и Ленку. Мы спокôйно выжидаемо высѣдку урядовыхъ слѣдствъ, хотьбы они велися навѣть особами толерующими „odbudowanie gniazda — orła białego." Мы не маемо нѣ права нѣ причины випереджувати высѣдкôвъ розпочатого слѣдства. Скажемо только, що рускій народъ выждає кôнця сего слѣдства съ повнымъ спокоемъ, бо рускому народови залежитъ може найбôльше на розъясненю правды и розсвѣченю такъ шумно и безстыдно розсѣваныхъ клеветъ о всѣхъ Русинахъ, и чейже строге слѣдство буде доказомъ, скôлько правды въ тôмъ клеветливôмъ обжалованю цѣлого руского народа, и чи та якѣ суть агитаторы и агитаціи.

Але мы звернемо увагу на головну справу, яка объявилась въ поступку Гилицкои громады, на справу, котрою повинна занятися поважна публицистика, щиро бажаюча добра такъ свому народови и краеви, якъ и цѣлôй державѣ.

Чи поступокъ Гилицкои громады вышовъ зъ власнои волѣ, чи зъ заохоты сего або того лица, чи переходъ на православіе може вважатись „россійскою агитаціею" чи нѣ, — про те не будемо спорити. Але безспорнымъ фактомъ останеся, що Гилицка громада рѣшилась до сего поступку задля конкурешційныхъ тагарôвъ, якѣ мусѣла поносити такъ на свою дочерну (филіяльну) якъ и на матерну церковь, и задля того, що не хотѣли выслухати еи довголѣтныхъ просьбъ о утворенье самостôйного приходу въ еи селѣ, котре числитъ 800 душъ, а мимо того мусить въ всѣхъ церковныхъ справахъ, въ всѣхъ потребахъ и церковныхъ обходахъ и обрядахъ ôтноситись до парохіи ôтдаленои майже милю ôтъ Гиличокъ. Се буде головна, неоспорима причина поступку Гилицкои громады и съ тымъ Гиличане не только не таятся, але отверто ставлятъ выслуханье тыхъ ихъ жалобъ и усуненье своеи кривды яко условіе повороту на лоно уніятскои церкви.

Несправедливôсть розкладу конкурешційныхъ датковъ, недостатки нашои уставы конкурешційнои, неôтповѣдность дотеперѣшнои надмѣрнои концентраціи рускихъ приходôвъ и дальша тенденція до еще бôльшои и неôтповѣднѣйшои концентраціи — ось тѣ справы и тѣ жерела зла, якѣ повинены передовсѣмъ доглянути кождый добромыслячій чоловѣкъ въ стôлько окричанôй але и закричанôй справѣ Гилицкои громады. Чижъ не стоялобы труду глубше задуматись надъ тыми справами?

Недостатки конкурешційнои уставы узнавъ вже навѣть красный выдѣлъ, але реформа сеи уставы въ дусѣ справедливости все еще остаеся лише — добрымъ замѣромъ — проектомъ!

Ôтъ Іосифинскихъ часôвъ а именно ôтъ р. 1783 панує у насъ тенденція концентраціи рускихъ приходôвъ. Въ другихъ краяхъ коронныхъ старанося о те, щобы приходы не були надмѣрно и неôтповѣдно стаганѣ, щобы прихожане скôлько можна були близько церкви, а приходникъ скôлько можна близько своихъ прихожанъ. И у насъ поручено надв. декретомъ зъ 12 вересня 1782 регуляційнôй комисіи, щобы не стягано такихъ приходôвъ, котрѣ суть самѣ для себе ôтрубными громадами и числятъ надъ 700 душъ, якъ и такихъ, котрѣ вже мають свою церкву и ерекцію приходску, а суть малоприступнѣ зъ иншихъ инсцевостей. Хотяй дальше найвыс. рѣшеньемъ зъ 23 серпня 1810 ч. 11.714 поручено при регуляціи мати на увазѣ моральне добро прихожанъ, ихъ выгоду въ учащаню до церкви и можнôсть безпосередного морального впливу приходника на прихожанъ та легкôсть ихъ взаимныхъ ôтношень, — то мимо того стягнено ôтъ р. 1783 до новѣйшихъ часôвъ лише въ львôвскôй гр. кат. Архиепархіи 650 передъ тымъ зовсѣмъ самостôйныхъ приходôвъ и то власне безъ взгляду на що ино указанѣ директивы регуляціи приходôвъ. Та концентрація ôтбулася менше-бôльше въ такій способъ, що утворено парохіи перазъ о кôлька квадратовыхъ миль объему, або такъ, якъ се видимо въ Гиличкахъ, где до парохіи Гилицѣ, котра сама числитъ надъ 1500 душъ, долучено о $^{3}/_{4}$ милѣ ôтдаленый приходъ съ 800 душами. Новѣйшими часами, именно еще за урядованя бл. п. гр. Голуховского, мимо представленя гр. кат. Ординаріяту и явнои шкоды для моральнаго добра прихожанъ, проектовано, якъ звѣстно, еще дальшу концентрацію 210 приходôвъ, дотеперѣ ôтрубныхъ. Може бути, що такою концентраціею надѣянося ослабити вплывъ руского духовеньства на народъ, але якъ показуютъ теперь факта, таке поступованье выходитъ не только на шкоду одного руского духовеньства, але и на шкоду народа и цѣлои державы.

Не потребуемо тутъ широко розводитись надъ тымъ, якъ вже ôтъ довшого часу загорѣлѣ политики польскѣ стараются всѣлякими способами пôдкопувати повагу руского духовеньства. Рѣчь се дуже сумна, але и надто добре загально звѣстна. Только усиліямъ руского духовеньства и незатраченôй еще силѣ моральнôй нашого народа треба завдячувати, що дотеперѣшна политика ворогованя противъ всего, що руске, отже и противъ руского духовеньства не попхала нашого народу и краю въ безодню крайнои деморализаціи. Але коли та политика остаеся незмѣненою, коли добромыслача часть краевого населеня заховуеся бездѣльно супротивъ такихъ облудныхъ махинацій, коли пустѣ крики и злобнѣ клеветы грозятъ до крыхты приглушити здоровый умъ загалу, то наспѣла пора, съ цѣлою серіозностею остерегчи передъ дальшими необходимыми наслѣдствами такихъ блудныхъ дорôгъ. Кто сѣе вѣтеръ, збирає бурю. Накидаючись на все, що лише руске, не поважаючи найдорожшихъ скарбôвъ и традицій народныхъ, оклеветуючи систематично всякій хочьбы найчестнѣйшій и найблагороднѣйшій объявъ житя руского народу, тероризуючи его злобно-клеветливыми криками єдино для того, що рускій народъ радъ лише въ згодѣ жити съ польскимъ народомъ, але нѣякъ не хоче попирати реставраційно-гегемоничныхъ замѣрôвъ перестарѣло-польскихъ, — таке поступованье може бути лише на руку зарôвно ворогамъ руского народу, якъ и ворогамъ цѣлого краю и цѣлои державы. Пора отрястися всѣмъ добромыслячимъ зъ дотеперѣшнои пасивности, пора взятися до щирои а хосенной працѣ, поважно задуматись надъ необходними реформами не только церковнои конкурешціи, ôтповѣдного роздѣлу надмѣрно сконцентрованыхъ приходôвъ, але такожъ и надъ поправою матеріяльного быту духовеньства, надъ уладженьемъ утяжливыхъ и часто деморализуючихъ анормальностей, т. з. jura stolae, пора зрозумѣти добрѣ интенціи руского духовеньства и пôдпомогчи ихъ, а не вывертати насильною латинизаціею, пора зрозумѣти вагу питомои просвѣты народнои и замѣсть польонизовати, щиро и дружно пôдпомагати усилія тыхъ рускихъ товариствъ просвѣтныхъ, котрѣ вже навѣть пôсли признаня самого кр. Выдѣлу, положили доси не мало заслугъ около пôднесеня народнои просвѣты. Пора наконець полишити вражду противъ Русинôвъ и замѣсть уганятись за неосущимыми идеалами реставраційными, взятися до серіознои працѣ надъ добромъ и будучностею краю, котрому грозитъ страшна руина, если дальше потревають дотеперѣшнѣ безъôтрадни ôтношеня.

Съ великимъ жалемъ мусимо замѣтити, що та сама, ôтъ нашихъ противникôвъ перейнята слабôсть пустои крикливости и шкодливои демонстраційности здаеся прокидатись мѣжъ гдекотрыми Русинами. Такѣ объявы суть еще виранѣ, на щастье, лише единичными, але зъ огляду на добро руского народа уважаемо нашимъ обовязкомъ остерегчи передъ такими блудными дорогами. Моглобы здаватись, що гдекому зъ галицкихъ Русинôвъ выдався „православна пропаганда" ôтповѣднымъ antidotum противъ починкôвъ противникôвъ Руси и противъ польонизаціи. Таке бодай враженье вынесли мы прочитавши въ ч. 5-ôмъ „Слова" остентаційне заявленье п. дра Николая Наумовича, що ôнъ „симпатизувавъ съ намѣреньемъ Гиличанъ" перейти на лоно православнои вѣры и „ободравъ ихъ" въ тôмъ дѣлѣ и що для доказаня, „що на путя насильного полученя Руси дальше ити не льзя" — ôнъ „возвращаесь къ вѣрѣ своихъ праотцѣвъ", при чѣмъ увѣряе о своѣй непоколебимôй австрійскôй льояльности. Если дръ Н. Наумовичъ хотѣвъ лише скористати зъ прислугуючого въ Австріи кождому права свобôдной зміны своего вѣроисповѣданя, то не можемо остаточно нѣчого мати противъ того, але тогды не розумѣемо причины остентаційного „заявленя" такого для загалу Русинôвъ зовсѣмъ рôвнодушного поступку. Если ходило тутъ о пôднесенье „православнои пропаганди", то мусимо такій поступокъ назвати рѣшучо зовсѣмъ нещасливымъ. Не вжежь можна бачити добро Руси въ тôмъ, если бы до такъ рôжныхъ спорôвъ, роздираючихъ дотеперѣ нашои Руси, прибули еще споры религійнѣ? Нынѣ можутъ Русины бодай межи собою въ згодѣ жити безъ взгляду на те, що однѣ православнѣ, другѣ уніаты, а третѣ римско-католики. Наша Русь выдвигнулась бодай до тои толерацій, такъ необходимои для еи цѣлости и згоды народнои, що вѣроисповѣдни рôжницѣ не творятъ причины роздору. Чижъ малибы мы и тутъ шукати за роздорами на радôсть нашихъ противникôвъ, а на нашу очевидну шкоду? Щирый патріотъ повиненъ надъ тымъ добре задуматись. Наша Русь не дасться звести зъ правои дороги, не впуститъ въ свое лоно религійныхъ спорôвъ и роздорôвъ и всякѣ такѣ усилія розбôются о здоровый розумъ руского народа. Працюймо щиро и позитивно для народа, а не заражаймось крикливостею нашихъ противникôвъ и не бавмося въ пустѣ и шкодливѣ демонстраціи. Добро нашого народа, нашъ патріотизмъ, наказуютъ намъ не ôтвертатись ôтъ неутомимои поважнои и позитивнои працѣ народнои. Sapienti sat.

ДОПИСИ.

Зъ всхôдной Галичины.

(*Станъ нашои политики на вкр. — II. Признаки нового звороту внутрѣшнои политики Австріи.*)

Не легка се задача для Австріи, статися державою всѣхъ своихъ народôвъ. Австрія есть безперечно одною зъ найбôльше рôжнонародныхъ державъ Европы. Вже се одно дуже утрудняе сю задачу державного устрою, основаного на згодѣ и спôльныхъ интересахъ всѣхъ народôвъ входячихъ въ державу. Правду сказати доси не сотворено еще прототипу — вôрци добре уладженои державы много народнои. Дуже часто указаютъ на Швайцарію, яко на взорець такои державы. Однакожъ Швайцарія надто маленька держава, а до того находится въ надто выпятковыхъ условіяхъ природнои конфигураціи, щобъ могла служити повнымъ и всесторонымъ вôрцемъ устрою многонародной державы. Пытанье такого щасливого устрою державного въ широкихъ розмѣрахъ мае рѣшити доперва Австрія. А коли рѣшенье сего пытаня вже само собою трудне, то еще труднѣйше стае оно въ практицѣ въ Австріи, где не только маемо много рôжныхъ народностей, где степень культуры тыхъ народностей есть дуже рôжнородный; але где каравомъ выступаютъ супротивнѣ интересы не только однихъ народôвъ але и краѣвъ коронныхъ, яко одноцѣльныхъ частей державныхъ. Крôмъ суперечныхъ и доси не полагодженыхъ интересôвъ Нѣмцѣвъ а Чехôвъ, Нѣмцѣвъ а Словенцѣвъ, Поляковъ а Русинôвъ, Русинôвъ а Румунôвъ и т. д., — маемо еще не менше суперечнѣ и рôвножъ неполагодженѣ интересы Чехіи, Галичины, Тироля Дальмаціи, Шлезіи и т. д. Крôмъ пытаня федеративнои связы австрійскихъ народôвъ, маемо еще пытанье федеративнои связи австрійскихъ краѣвъ коронныхъ. Жаданя, поставленѣ свого часу въ такъ званомъ „ческомъ правѣ державномъ" не суть

еку монархію. Правда, що австрійскі мужѣ державні довгій часъ не розумѣли чи не хотѣли розумѣти сеи новои задачѣ Австріи. Не дастьси заперечити, що довгій часъ по австрійско-прускôй вôйнѣ 1866 р. австрійскі мужѣ державні носились еще съ гадкою навернути Австрію на нѣмецку дорогу, чи властиво мимо выключеня Австріи въ Нѣмеччины удержати еи въ ролѣ нѣмецкои державы. Довгій часъ еще думали тâ мужѣ ôтвыскати для Австріи верховнôсть надъ Нѣмеччиною. Усилованый гр. Байстомъ тайный союзъ съ Францією противъ Прусіи въ передодни французско-прускои вôйны выказавъ наглядно сей замѣръ австрійскихъ мужѣвъ державныхъ, але пôсля побѣды Прусъ надъ Францією скôнчився упадкомъ гр. Байста и остаточнымъ упадкомъ самои гадки привернення нѣмецкого посланництва Австріи. Въ тâ часы Угры мали вже признані свои права въ дуалистичнôмъ устрою Австріи и они то, добачаючи въ обновленю нѣмецкои ролѣ Австріи небезпеченьство для своихъ вже вдобутыхъ правъ, самі не мало причинились до упадку гр. Байста и его реставраційно-нѣмецкои политики Австріи. Мадяръ гр. Андраши ставъ наслѣдникомъ гр. Байста и другомъ кн. Бисмарка.

Та, австрійскими мужами державными довгій часъ еще голублена и плекана гадка реставраційно-нѣмецкои политики Австріи, поясняе намъ, длячого въ Австріи ôтъ р. 1866 до 1870 такъ сильно розвивалась еще централистично-нѣмецка политика внутрѣшна, длячого всѣ тогдѣшні министерства австрійскі мимо явнои безъуспѣшности все таки мали цѣху централистично-нѣмецку и длячого тогдѣшні австрійскі правительства не переставали уважати всѣ краѣ Долитавіи за краѣ нѣмецкі, хиба съ выняткомъ одного Галичины, котру для пôддержаня централистично-нѣмецкои политики ôтдано пôдъ верховодство Полякôвъ яко цѣну ихъ союзу съ нѣмецко-централистичною политикою.

Навѣть угода съ Уграми — (лише съ Уграми, а не съ всѣма другими народами) — дуалистичный устрôй державы, опертый на верховодствѣ Нѣмцѣвъ и Угрôвъ, бувъ выразомъ еще тои самои нѣмецкои политики австрійскихъ мужѣвъ державныхъ. По Садовôй и по Кенигрецу треба було уладити неполагоджене пытанье внутрѣшного устрою Австріи, бо сего домагався не тôлько самъ нещасливый выслѣдокъ австрійско-прускои вôйны, але такожъ и внутрѣшный станъ державы. Та традиційні пересуды и реставраційно-нѣмецка политика тогдѣшныхъ австрійскихъ мужѣвъ державныхъ не дали Австріи ступити на нову дорогу, ôтповѣдну змѣненому положеню. Не перетворено Австріи въ державу своихъ народôвъ и своихъ земель, але все еще думано про еи нѣмецку ролю, а коли вже тогды не можна було цѣлôй Австріи заховати характеру нѣмецкои державы, передѣлено еи на двѣ части, на Долитавію и Залитавію, и щобы удержати бодай для Долитавіи характеръ нѣмецкои державы съ нѣмецкою мисією, ôтлучено Залитавію пôдъ верховодствомъ Угрôвъ, котрі въ того часу стають вѣрными другами централистично-нѣмецкои политики въ Долитавіи.

Австрія поверталась еще довгій часъ на старыхъ дорогахъ, хочь вже значно змѣнилися обстоятельства, котрі напоминали до нового звороту. Ту змѣну чули австрійскі мужѣ державні, але не хотѣли видѣти, чи таки не видѣли еще потребы нового а рѣшучого звороту. Въ того выходила политична латанина.

Але сила фактôвъ осталася силою. Французско-пруска вôйна, якъ вже сказано, до крыхты розвѣяла гадку реставраційно-нѣмецкои политики Австріи. Прусы здвигнули нѣмецке царство, а пôсля того вже й самі короткосрочні политики мусѣли добачити потребу нового звороту, нового становища Австріи. И правдѣ ôтъ р. 1870 починався новый вороть, але вороть еще нерѣшучій. Одно може було ясно, що Австрія потребуе глядати своеи силы и будучности въ самôй собѣ, въ своихъ народахъ и своихъ краяхъ. Але якъ се зробити, якъ перевести нову перемѣну, якъ уладитися съ своими народами и краями, и якою дорогою пôйти на внѣ, — про се не було ясности.

Правда, внутрѣшна державна политика Австріи, возвѣщена гр. Гогенвартомъ, станула живо на нову дорогу. Гр. Гогенвартъ и его министерство ясно высказали свои замѣры, хотѣли гадку державного перестрою Австріи на новихъ основахъ, на силѣ и рôвноуправненю всѣхъ австрійскихъ народôвъ. Замѣреный гр. Гогенвартомъ законъ о народностяхъ (Nationalitätengesetz) мавъ положити конець межинароднымъ спорамъ, а бодай звести ихъ на правильнѣйшу и менше небезпечну дорогу. Та може длятого власне, що сей новый вороть внутрѣшнои политики бувъ надто рѣшучо зазначеный и ôтъ разу на широкі розмѣры заложеный, що давні пересуды и традиційні погляды не освоились еще доволѣ съ новымъ станомъ рѣчей, а австрійскі Нѣмцѣ не хотѣли еще розпрощатись съ своимъ верховодствомъ въ Австріи и съ своими аспираціями до Нѣмеччины, — ново обвѣщена политика стрѣтила до крайности завзятый опôръ Нѣмцѣвъ и рôвножь сильный опôръ ихъ союзникôвъ Угрôвъ, а въ горѣ не мала еще непохибнои пôдпоры. Гр. Гогенвартъ мусѣвъ уступити и знову еще разъ прійшли до власти нѣмецкі централисты и ихъ министерство Аверсбергъ-Лясеръ. Була се, можна сказати, проба, чи Австрія здолѣе середъ нового, такъ значно змѣненого стану рѣчей и по здвигненю осôбнои нѣмецкои имперіи задержати и на дальше характеръ нѣмецкои державы и удержатись въ роли нѣмецкого посланника на всходѣ. Та проба, розпочата и переводжена противъ волѣ нѣмецкихъ народôвъ Австріи, тревала досыть довго. Уживано всѣхъ можливыхъ средствъ и способôвъ (пригадаемо лише малый quasi станъ облоги въ Чехахъ), поповнювано централистичне министерство рôжными мужами, ухвалено безпосередні выборы и зломано давный вплывъ краевыхъ соймôвъ на раду державну, — а мимо того всего проба не удалася и не устоялась. Централистично-нѣмецка партія, що мала бôльшôсть въ радѣ державнôй, розбилася на партійки и котеріи, порôжнилась съ своимъ власнымъ министерствомъ, а остаточно сама станула противъ него и довела его до упадку. Цѣлымъ рядомъ кôлькалѣтныхъ блудôвъ и грѣхôвъ политичныхъ, своею безладностею и остаточною розсыпкою показала централистично-нѣмецка партія, що она неспосôбна до правленя державою и не въ силѣ пôддержати якого небудь живненного правительства, а тымъ менше въ силѣ забезпечити Австріи певну будучнôсть.

Рядомъ съ тою внутрѣшною политикою подвигалась и внѣшна политика Австріи пôсля р. 1870 на нерѣшучôй дорозѣ. Удержати status quo, або пôсля слôвъ тогдѣшного министра гр. Андрашого status quo a meliore, — се була провôдна, рôвножь традиціею передана засада внѣшнои политики. Тои засады держався гр. Андраши, хочь нові факта, именно на балканьскôмъ пôвъостровѣ домагалися и въ внѣшнôй политицѣ рѣшучого звороту, а бодай рѣшучого дѣланя и самі собою потягали Австрію на нову дорогу, коли р. 1875 боснійскі и герцеговиньскі поветавцѣ вывѣсили австрійску хоругову и наспѣвала пора, завчасу подумати надъ спадщиною ôтъ умераючои Туреччины. Гр. Андраши боявся однакожь австрійскихъ орлôвъ межи славяньскими народами балканьского пôвъострову, а хочь выдавъ 10 миліонôвъ на прокормленье боснійскихъ и герцеговиньскихъ утѣкачѣвъ, лучився съ Биконсфильдомъ, пôддержувати умираючу Туреччину. Славяньска мисія Австріи на балканьскôмъ пôвъостровѣ лякала гр. Андрашого яко Мадяра зарôвно, якъ не на руку здавалась ему внутрѣшно-федеративна политика гр. Гогенварта, до котрои упадку ôнъ тожь не мало причинився.

Однакожь и тутъ сила фактôвъ була бôльша ôтъ волѣ руководячихъ мужѣвъ державныхъ. Заходні европейскі державы, перелякані Санъ-Стефаньскимъ договоромъ, дуже не раді превеликому вростови вплыву и силы Росіи на балканьскôмъ пôвъостровѣ, надѣлили Австрію окупаціею Босніи и Герцеговины. Та впрочѣмъ и сама Австрія по рѣшучôй змѣнѣ стану балканьского пôвъострову добачила вже потребу заняти нове становище супротивъ довершеного перевороту. Не входимо въ то, якою гадкою руководились австрійскі мужѣ державні, окупуючи на пôдставѣ берлиньского мандату Боснію и Герцеговину; для насъ важне то, що окупація тыхъ славяньскихъ краѣвъ не ôткрывае нѣ найменшого поля розвою анѣ для реставраційно-нѣмецкои анѣ для мадярскои политики, а противно, еще бôльше принаглила потребу звороту Австріи на нову дорогу, ôтмѣнну ôтъ давнѣйшои, — на дорогу державного перестрою на основѣ народôвъ и краѣвъ, котрі творять австрійско-угорску монархію.

Такъ отже и внѣшна и внутрѣшна политика Австріи дôйшла силою самыхъ неоспоримыхъ фактôвъ до того самого выслѣдку: до необходимого звороту и перестрою. Якимъ мае бути сей вороть, якою мае бути та обнова чи перемѣна устрою державного, якою дорогою може и мае ступати Австрія, щобъ обезпечити свою будучнôсть и заняти сильне становище межи новыми державами середнои Европы, — се показуе самъ дѣйстный станъ Австріи, еи теперѣшна постать и складъ еи народностей. Австрія не може статися нѣмецкою, она не може бути мадирскою, нѣ навѣть нѣмецко-мадирскою; Австрія може бути лише державою всѣхъ своихъ народôвъ и краѣвъ, о стôлько славяньскою, о скôлько значну бôльшôсть еи народôвъ творять Славяне. Сего вымагае неôтворный реализмъ политичный.

Вѣдень, 13 (25) сѣчня.

(*М.*) (*Биржевый крахъ въ Франціи и въ Вѣдни.*) Вже майже ôтъ тыждня цѣлый свѣтъ финансовый до живого затревоженый великимъ крахомъ чи по нашому — трясотомъ биржевымъ въ Франціи. Дня 19 с. м. розпочався сей трясôтъ на французскихъ биржахъ, именно на ліоньскôй и париской, съ страшною безпощадностею. Здавалося, що навернулись часы злопамятного вѣденьского краху въ р. 1873. Сумна вѣсть скоро розбѣглась и затревожила цѣлый свѣтъ финансовый Европы. Крахъ розпочався въ Ліону, где кôлька банкôвъ, якъ Banque de Lyon et de la Loire, и кôлька великихъ купцѣвъ застановило свои выплаты. Дотеперѣшный розцвѣтъ биржевый перемѣнився наразъ въ переполохъ. Черезъ кôлька день спали суецкі акціи о 1·280 франкôвъ, акціи Union Générale о 1875 фр., акціи Länderbank-у (котрого гувернеромъ есть гр. Вôдзицкій) о 685 фр. и т. д. Въ загалѣ спадъ курсу биржевыхъ паперôвъ выносивъ въ день краху пересѣчно 400—1000 фр. Страты въ сего спаду курсу выносили при акціяхъ union générale 300 миліонôвъ, при суецкихъ акціяхъ 70 мил. а передъ тымъ 480 мил., при рентахъ 300 миліонôвъ! На мѣсце давнои шпекуляційнои горячки наставъ загальный перестрахъ и застôй въ биржевôмъ житю. Вѣсть о париской краху перенеслась блыскавицею до Вѣдня, вызвала тутъ страшний марева вѣденьского краху и споводувала такожъ дуже значный спадъ австрійскихъ паперôвъ биржевыхъ. Такъ пр. спали акціи пôвнôчнои желѣзницѣ Фердинанда майже о 300 зр., акціи желѣзницѣ Кароля Людвика о 27 зр., австрійска срѣбна рента о 7·50 зр., волота о 3·90 зр., акціи полудневои желѣзницѣ о 24 зр. и т. д.

Неодинъ здивувся, що сей биржевый крахъ наставъ въ Франціи — въ краю, такъ процвитаючôмъ економично и такъ вельми богатôмъ. Бо жь и справдѣ розвивався Франція теперь економично съ безприкладнымъ успѣхомъ. Въ всѣхъ галузяхъ народного господарства процвитае продукція, громадятся великаньскі богацтва, майже неперечислимі капиталы. Обчисляють, що богацтво Франціи въ капиталахъ збôльшався рôкъ-рôчно о 1500—3000 миліонôвъ франкôвъ. Державні доходы, мимо неустаючихъ обнижень й опустôвъ податкôвъ, збôльшаются въ року на рôкъ такъ, що буджетъ минувшого року, выносячій майже три миліярды, выказавъ 225 миліонôвъ надвышки понадъ сподѣваный и прелиминованый доходъ. Розумѣвся само собою, що при такôмъ величезнôмъ вростѣ капиталôвъ нагромадженій сумы грошей шукають для себе нового поля выску. Въ Франціи вже за тѣсно для тыхъ великаньскихъ капиталôвъ, за мало имъ умѣщеня въ власныхъ реальныхъ предпріемствахъ. Тожь французскі капиталы розлялися по за границѣ Франціи. Пôсля обчисленя економистôвъ умѣщено вже доси французскихъ капиталôвъ въ заграничныхъ паперахъ надъ 20 миліярдôвъ франкôвъ. Середъ буйного вросту французскихъ капиталôвъ мусѣла по людской слабости ненасытнôй, вѣчно бажаючôй еще бôльшихъ выскôвъ, выродитись горячка шпекуляційна и она съ цѣлымъ запаломъ накинулась на поле такъ званыхъ „гриндерствъ“, котрі вже неразъ стали причиною краху. На самôй париской биржи прибуло р. 1880 — 80 новыхъ паперôвъ биржевыхъ с. е. акцій новыхъ „предпріемствъ“ въ номинальнôй вартости 5 миліярдôвъ 265 миліонôвъ франкôвъ Р. 1881 прибуло еще 125 такихъ новыхъ паперôвъ цѣнныхъ номинальнои вартости 5 миліярдôвъ 158 миліонôвъ франкôвъ. — Крôмъ того основувано такожъ и за границями Франціи французскими капиталами рôжні банки, якъ пр. въ Австріи „Länderbank“, и инші менше або бôльше реальні и шпекуляційні предпріемства. Звѣстна рѣчь, що загалъ Французôвъ грѣшить великимъ незнаньемъ чужины с. е. того всего, що есть поза границями Франціи. Тожь було дуже легко несовѣстнымъ шпекулянтамъ и предпріемцямъ, числячи на ту несвѣдомôсть Французôвъ, голосити величезні надѣѣ о заграничныхъ предпріемствахъ и банкахъ французскихъ, и тымъ чиномъ вышрубувати курсъ своихъ акцій що разъ бôльше въ гору. Не жалувано при тôмъ грошей на шумні реклямы по дневникахъ и особôныхъ брошурахъ. Сотки тысячѣвъ и цѣлі миліоны сыпались на ту цѣль пôдступными шпекулянтами. Такъ и сталось, що пр. акціи суецкого и панамского каналу, — тâ творы звѣстного героя шпекулянтôвъ — Bontoux, вышрубовано до курсу пять и сѣмь разъ высшого ôтъ ихъ номинальнои вартости. Для лучшого обаламученя легковѣрныхъ, а для закрытя нереальности основуваныхъ „гриндерствъ“ — не жалувано роздѣляти на выдані акціи розданыхъ дивендъ. Плачено дивиденды (с. е. удѣлъ въ выску въ доходу предпріемства) по 50, 80 и 100 франкôвъ ôтъ акціи, такъ що посѣдатель акціи крôмъ звычайныхъ процентôвъ 3—6% ôтъ акціи мавъ еще 6·30, 6·75, 7·47%, отже разомъ 10—13% доходу въ акціи. Се, розумѣвся, мусѣло дуже значно пôднести попытливôсть такихъ акцій въ краю, где пересѣчна стопа процентова рѣдко коли выходить повысше 3—5%.

До повного розцвѣту сего биржевого обманьства шпекуляційного немало причинились самі биржеві агенты, такъ звані agents de charge. Ихъ есть въ Парижи всего лише 60, они творять осôбне товариство и вважаются публичными урядниками. Безъ нихъ не може обôйтись жадна умова на биржи, жаденъ интересъ биржевый, котрый мае мати правну вагу. Ôтъ заключеныхъ интересôвъ побирають они свои выски въ певныхъ процентахъ. Биржевыхъ агентôвъ именуе и настановляе само правительство. Та именно задля великихъ выскôвъ, які приносить посада такого агента, стався посада такого агента дуже цѣнною и за нею страшно добиваются, — просто купують еи за великі грошѣ. До того еще такій биржевый агентъ мусить вложити кавцію 200.000 фр. Очевидно, щобъ вложити таку кавцію и заплатити величезну суму за посаду агента, на те треба великихъ грошей. Тожь звычайно складався цѣла громада чи шайка шпекулянтôвъ и выставляють свого агента. Ôттакъ треба ту посаду вызыскувати, щобы ôтбитись за вложені сумы, и отъ тутъ починався та шпекуляційна агитація биржевыхъ агентôвъ, що не перебирае въ средствахъ, а пытае лише про одно: — про якъ найбôльшій выскъ. Они то були помагачами тои горячковои, якъ безпамятнои шпекуляціи биржевои, котра теперь закôнчилась такимъ крахомъ. Одинъ великій капиталистъ-шпекулянтъ Льебоди — закупивъ 60.000 штукъ суецкихъ акцій и при помочи высше указаныхъ способôвъ вышрубувавъ курсъ суецкихъ акцій зъ 300 фр. на 3.500 фр., а дôйшовши до тои высокости курсу продавъ всѣ 60.000 акцій, почѣмъ они почали спадати. Се дало початокъ до спаду другихъ, тожь рôвно неприродно вышрубованыхъ паперôвъ. Опамятались за пôзно — и опинились надъ пропастею. Послѣдувала загальна паника, упадокъ всѣхъ нереальныхъ цѣнныхъ паперôвъ, страта цѣлыхъ миліярдôвъ. Французскій крахъ потрясъ цѣлымъ финансовымъ свѣтомъ Европы. Але Франція надто економично сильна, щобъ у неи повторився такій крахъ, якъ р. 1873 у Вѣдни. И французске правительство и банки поспѣли на помôчь и задержали дальшій розвôй кризы. Упало дуже много шпекулянтôвъ и нереальныхъ предпріемствъ, — але крахъ, впрочѣмъ вже ôтъ довшого часу предвиджений, прочистивъ воздухъ финансовои шпекуляціи въ Франціи и убивъ неприродну горячку безпамятнои шпекуляціи.

Зъ пôдъ Яворова.

(*Чи справедливôсть — чи политика?*) По нашихъ судахъ повѣтовыхъ на галицкôй Руси часто можна стрѣтити неповажанье руского языка, противне законамъ. По гдекотрыхъ судахъ нема урядникôвъ, котрі знаютъ достаточно рускій языкъ въ словѣ и письмѣ. Недавно случилося въ повѣтовôмъ судѣ, що коли одинъ свѣдокъ зажадавъ, щобы съ нимъ списано протоколъ по руски, въ цѣлôмъ судѣ не знайшовся концептовый урядникъ, котрыйбы знавъ переслухати свѣдка въ рускôмъ языцѣ. Въ тôмъ самôмъ судѣ, вже давнѣйше, судивъ

и якъ ихъ усувати, а въ кôнци, о що єму здаєся головно ходило, представивъ задачу священика моральнымъ обовязкомъ на него кладену. Священикъ, будучи найблизшимъ, постуцнымъ сусѣдомъ народа, знає, а бодай повинен знати якъ найточнѣйше єго потребы и бажаня, єго пекучѣ раны. Народъ ôтъ многихъ опущеный, а дуже часто и многими выкористуваный, лишеный судьбѣ, улигае безпечно сильнымъ та численнымъ напорамъ и нахôдить иноди въ очайдушности. Завôдчикъ залетою своихъ товаришѣвъ до спôльнои працѣ, до вôддержаня всего, що рôдне, питоме, завсечуваръ шанувати прадѣдни звычаѣ и обычаѣ та почитати рôдну мову и все то, що творить нашу народность руску, вправдѣ найбôльшану и понижувану, але пребогату великими скарбами морального достоиньства и ударовану до здорового, культурного житя.

Дуже хорошій бувъ другій ôтчитъ п. Д. Лепкого пôдъ заг. „Дѣятельность Петра Могилы и станъ рускои литературы въ XVII вѣцѣ". Тутъ сказавъ прелегентъ про школьництво на Руси XVII в., згадавъ про школу Острогского, про школу „Института Ставропигійского", про ихъ недостачу для загалу Руснôвъ и вôдмѣнъ важность заложеня академіи въ Кіевѣ. Ôттакъ наведѣвъ писателѣвъ, якѣ зъ тои школы выйшли, и кôнци показавъ, якъ пôдъ той часъ почала розвиватися драматична поезія на Руси, находячи навѣть гдекотрѣ творы тогдѣшныхъ писателѣвъ. Третій ôтчитъ мавъ п. Яцѣвъ пôдъ заг. „Чи економія єсть наукою моральною", где показавъ, що мы повинни горячо и старанно працювати на тôмъ поли, котре у насъ лежитъ еще майже облогомъ. На поване уваньє заслугує ôтчитъ п. М. Поповича, про „Отродженье Славянъ съ увеличаньемъ Русиновъ". Въ тôмъ ôтчитѣ говорилъ прелегентъ про классицизмъ, про новѣ тадки литературнѣ, якѣ повнали изъ заходу, згадавъ про борбу классицизму съ романтизмомъ, яка велась въ Россіи, Сербіи, Польщи та Нѣмеччинѣ, а потому перейшовши полудневыхъ Славянъ и ихъ литературы тогочасной, обговоривъ просторонно нашу литературу ôтродженя. Въ кôнци державъ п. Б. Кирчѣвъ ôтчитъ про „Митольогію у Славянъ".

Высше згаданѣ ôтчиты показуютъ наглядно, що духове житье межь нашими питомцями починае здвигатися, що они обзнавши важность свого становища межь нашимъ народомъ, котрый кладе велику вагу и майже цѣлу надѣю на нихъ, яко будучихъ просвѣтителѣвъ своихъ, що они схотятъ и дальше тои дорогою неустрашимо поступати при заходѣ проекта о. Дроздовского, котрому также належитъ вдячность ôтъ питомцѣвъ. Дай Боже, щобъ наша духовна семинарія стала огнищемъ всего доброго, розсадникомъ руского духа, якою була за часôвъ нѣчиповатимои пок. М. Шашкевича, Вагилевича, Гушкевича та Могильницкого.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Цѣсарь*) принимавъ 31 сѣчня на авдіенціи членôвъ делегаціи угорскои гр. Юлія Андраши и гр. Ант. Сечени. Розмовляючи съ ними о повстаню герцеговиньскôмъ, цѣсарь высказавъ надѣю, що повстанье швидко буде придушене, бо оно має лишь льокальне значенье, а всѣ державы европейскѣ Австріи, що зъ розрухôвъ тыхъ не можуть найти нѣякѣ межинародни споры. — Гр. Юлій Андраши бувъ у архикнязя Альбрехта.

(*Рада державна.*) Дня 27 сѣчня ôтбулось 186-е засѣданье палаты пословъ. На тôмъ засѣданю именно зъ обохъ сторôнъ палаты ажь три интерпеляціи до министра войны зъ справѣ мобілізаціи. Запытувано министра, чи предпринялъ якѣ міры, щобы необставшимъ по покликаныхъ резервистахъ родинамъ була давана ôтъ правительства помôчь въ мысль §§. 5 и 10 закона о такôй войсковôй зъ 13 червня 1880 р. На тои интерпеляціи ôтповѣвъ заразъ минист. Бельрединовъ, що правительство удѣлить потребующимъ родинамъ запомогу въ мысль закона о такôй войсковôй. — Пос. Вошнякъ интерпелюе министра просвѣты, длячого въ полудневôй Каринтіи такъ мало школъ славяньскихъ. — Зъ порядку дневного приступлено до спеціальнои дебаты надъ проектомъ закона о караню чинностей ударемнаго экзекуцію. § 1 звучитъ: „Кто при гроженѣ ему экзекуціи перешкодивъ заспокоєню вѣрителя черезъ тое, що умысно позбувся рѣчей движимыхъ чи недвижимыхъ, або ихъ ушкодивъ, сховавъ, вилукавъ довги або трансакціи правнѣ, — той сповна, (если въ тôмъ нема чинности кримінальнои заборонено) кривды (Vergehen) и каранѣ буде арештомъ ôтъ мѣсяця до року, а якъ заходить обôтежательства обтяжаючѣ арештомъ отселымъ ôтъ 6 мѣсяцѣвъ до 2 лѣтъ". Пос. Лянбахеръ внѣсъ, щобы §. 1 ôголошено назадъ до комисіи съ порученьемъ, щобы дрôбнѣйшѣ прогрѣшеня були уважанѣ переступствами (Uebertretungen) и належали до судôвъ повѣтовыхъ. Въ голосованю принято внесенье Лянбахера и ôголошено § 1 назадъ до комисіи.

(*Спôльна делегація.*) 1-ше засѣданье австрійскои делегаціи ôтбулось 28 сѣчня. Президувавъ Шмерлингъ. На лавѣ министрôвъ засѣли: гр. Кальноки, мин. войны Бяляндтъ-Райдтъ, мин. спôльного скарбу Сляви и комисаръ спôльного правительства. На завôзванье министра дѣлъ заграничныхъ ôтвернувъ Шмерлингъ осѣню делегаціи промовою, въ котрôй ôтзывався до патріотизму делегатôвъ. Мин. Кальноки предложивъ делегаціямъ проектъ о надзвычайныхъ выдаткахъ на войско, котрого необходимо потрѣбно для придушеня повстаня на полудни монархіи и на територіи окупованôй. Приступлено заразъ до першого читаня того проекту и переслано єго комисіи буджетовôй делегаціи.

Проектъ о надзвычайнôмъ кредитѣ звучитъ: „Спôльне правительство въ наслѣдство руху, выбухнулого на полудни монархіи и на области окупаційнôй побачилось приневоленымъ ужити надзвычайныхъ оредствъ войсковыхъ, котрыхъ кошта не дадутся покрыти зъ кредитôвъ призначеныхъ спôльному министерству войны на р. 1882. Долученѣй меморіялъ (той обширнѣйшѣй меморіялъ роздано межи делегатôвъ) показуе, яка причина тыхъ надзвычайныхъ крокôвъ воєнныхъ и на якѣ розмѣры они вже предпринятѣ. Выдатки, котрѣ вже доси зроблены и еще будуть зробленѣ, о скôлько теперь дадутся обчислити, выносять въ приближеню 8 милiонôвъ зр. Спôльне министерство ставитъ отже внесенье, щобы делегація рады державнои ухвалила: Артикулъ I. Делегація призволяютъ спôльному министерству суму 8 милiонôвъ зр., яко надзвычайный выдатокъ войсковый на придушенье бунтôвничого руху. — Артикулъ II. Повысшій надзвычайный выдатокъ войсковый буде покрытый спôльно. Зъ 8 милiонôвъ зр. припадае въ горы на скарбъ угорскій 2% т. є. 160.000 зр.; а зъ ренты 7,840.000 зр. припадае 70% т. є. 5,488.000 на Долитанію а 30% т. є. 2.352.000 зр. на Залитанію.

Комисія буджетова ôтбула перше свое засѣданье заразъ по повнôмъ засѣданю делегаціи. Презесомъ комисіи буджетовои єсть пос. Штурмъ. На внесенье Пленера рѣшено выбрати референта проекту. Зъ выбору выйшовъ дръ Русъ одержавши 11 голосôвъ, коли тымчасомъ на дра Грохольского упало лишь 7 голосôвъ. На тôмже засѣданю буджетовои комисіи дръ Русъ заинтерпелювавъ министра войны, чи намѣрае онъ розпорядити, щобы заразъ по одержаню вѣдомостей зъ поля битвы имена погибшихъ и раненыхъ були обвѣщуваны. Министеръ войны ôтповѣвъ, що таке розпорядженье вже найдѣть и вышло. Дръ Грохольскій интерпелюе правительство, чи оно думае объяснити причины и цѣли повстаня и схарактеризувати елементы, зъ якихъ складаются ôтдѣлы повстанцѣвъ и поинформувати комисію о ôтношеняхъ, въ якихъ монархія зô взгляду на повстанье зôстае съ державами пограничными. На сю интерпеляцію ôтповѣсть правительство на однôмъ зъ слѣдуючихъ засѣдань.

(*Повстанье въ Далмаціи и Герцеговинѣ.*) О розмѣрахъ повстаня подае офиціозна Politische Correspondenz слѣдуючѣ подрôбности: „Повстанье въ значныхъ розмѣрахъ бачимъ теперь въ двохъ мѣсцяхъ: На границы Чорногоры и въ Кривошіи. Силы повстанцѣвъ на границы чорногорскôй годѣ подати числово, бо тамошнѣ ôтдѣлы повстанчѣ держатся тактики разъ-у-разъ змѣняти мѣсце побыту; ледви зъявляться на однôмъ мѣсци зникаютъ и показуются незабавомъ на другôмъ мѣсци. Ôтдѣлы повстанцѣвъ зъ Требиня утримуютъ звязь съ повстанцями въ Кривошіи. Окрôмъ округôвъ на границы Чорногоры повстанцѣ бушуютъ такожь въ Загôрю, въ числѣ 1000 людей. Тутъ уоруженѣ они або въ карабины системы Snyder'a, або въ косы, цѣпы и т. п. и ихъ треба уважати головною силою руху. На чолѣ тыхъ повстанцѣвъ стоитъ здезертовавшій пандуръ (жандармъ) Тунгусъ, христіянинъ, православный. Дальше Polit. Corresp. констатуе, що заможнѣйшѣ жителѣ Герцеговины не берутъ участи въ повстаню. Межи повстанцями єсть богато такои молодежи, котра утѣкла передъ рекрутацією. Магометаньскѣ жителѣ Герцеговины, переважно найзаможнѣйша верства въ краю, заховуесь пасивно, недовѣряючи Славянамъ. Такъ само якъ Магометане не берутъ участи въ повстаню (якъ завѣряе Polit. Corresp.) и христіяне католики; противно, навѣть опираются оружно повстанцямъ, котрѣ до нихъ пôдходятъ. Головнымъ огнищемъ повстаня єсть околиця Бѣлеку. Бѣлекъ и Гацко суть то власне тѣ округи, котрыхъ войска австрійскѣ не заняли оружіемъ, якъ Босню и прочу часть Герцеговины, але котрѣ зôстали ôтданѣ Австріи Черногорою въ мысль трактату берлиньского. Той округъ значится, еще не мавъ случаю досвѣдчити кровавыхъ сценъ...

Начальникъ армія ген. Іованôвичъ пробуває теперь въ Кастельнуово, где чинятъ приготованя до операцій воєнныхъ въ Герцеговинѣ. Въ Бокка ди Катаро стоятъ кораблѣ воєнѣ, готовѣ въ кождôй хвили взяти удѣлъ въ акціи; зъ кораблѣвъ тыхъ можна свѣтломъ електричнымъ освѣтити всѣ узгôря повздовжъ границѣ.

Генеральна комендa зъ Сараєва доносить дня 27 сѣчня слѣдуючѣ справозданя зъ театру войны. Дня 23 сѣчня компанія войска выслана зъ Калиновичъ ударила на полудне ôтъ Крайзелицъ на оконы обсадженѣ 150 повстанцями. По короткôй борбѣ, въ котрôй войско не мало жадныхъ стратъ, повстанцѣ опустили оконы. Въ ночи зъ 23 на 24 повстанцѣ вырушили на Калиновичъ. Понеже повстанцѣ були въ значно бôльшôй силѣ, то войско мусѣло рано вернутись до Фочи. Повстанцѣ гонили єи ажь до Быстрицѣ. — Дня 25 наспѣла вѣдомôсть, що повстанцѣ камѣрюють ôттяти Горазду ôтъ Сераєва; тогожь самого дня довѣдалося, що 500 повстанцѣвъ намѣряють пôдъ Полянкою надъ Дриною позбивати тратвы, щобы дôстатися на правый берегъ Дрины и напасти на Фочу. Всему тому завчасу запобѣгнено. — Отъ 16 сѣчня показався ôтдѣлъ повстанцѣвъ (зъ 200 людей) ôтъ Улока до Конця а 23-го въ ночи зъ горы Врабацъ ôстрѣлювали патролѣ 9-го (стрыйского) полку высланого на вывѣды (зъ патролѣ ранено одного инфантериста). Телеграфъ межи Конецею и Иблоницею повстанцѣ перервали. Вечеромъ 23-ого повстанцѣ хотѣли пôдôйти пôдъ Конецъ, але ихъ завчасу ôтперто. — Дня 24 сѣчня показався ôтдѣлъ повстанцѣвъ пôдъ Лучомъ на заходъ Иблоницѣ, але побачивши австрійскѣ патролѣ завернувся до Рецицы. — Дня 25-го вечеромъ показались повстанцѣ на изгôрахъ коло Конецы. Шѣсть пушôкъ 9-го полку пѣхоты зôгнало ихъ зъ тои позиціи и гонило за ними ажь по за гору Врабацъ до Борку. Зъ ôттакъ побачило наше войско 30 огнищъ таборовыхъ въ околици Главатичева, Сперты и Кулацы. На другій день ôтдѣлъ стрыйского полку вернувъ до Конецы, забравши съ собою раненыхъ.

Масмъ вже передъ собою урядово оголошеный списъ погибшихъ и покалѣченыхъ въ вôйнѣ съ повстанцями за часъ ôтъ 16 до 26 л. сѣчня. Въ 7 битвахъ, якѣ въ тôмъ часѣ були сточенѣ, нашѣ войска стратили 10 убитыхъ, 13 тяжко а 10 легко раненыхъ и 3 необтшуканыхъ. Понеже тыхъ 3 необтшуканыхъ можна майже на певно уважати погибшими, отже наша армія стратила 13 убитыхъ (межи тыми 1 офицера) и 23 раненыхъ (такожь 1 офицера). Въ спискѣ нема поданои страты въ жандармеріи. Въ битвахъ були вже полки: 11-тый Георга князя саского, 67-мый (угорско-рускій) Шмерлинга, 1-шій Францъ-Іосифа, 9-тый Пакени и 20-тый баталіонъ стрѣлцѣвъ. Найбôльшихъ стратъ дознали полки 11-тый и 67-мый; имена убитыхъ и раненыхъ въ 67 мого полку переважно рускѣ (Андрѣй Гультай, Стефанъ Кишь и т. д.). Полкъ стрыйскій 9-тый Пакени бувъ въ битвѣ въ ночи зъ 25 на 26 сѣчня на горѣ Врабацъ на полуднево-всхôдъ ôтъ Конецы. Въ тôй битвѣ були *тяжко ранѣ*: надпоручникъ Крейчи и инфантеристы: Олекса Калиновъ, Максимъ Кунда, Никола Сиканъ и Мих. Миллеръ; *легко раненый*: инфантеристъ Сидоръ Петрашъ.

Якъ се мы вже доносили, въ Трієстѣ арештовано черногорского пôдданого Пера (Петра) Матановича, яко пôдозрѣлого о вербованье до повстаня. Урядово однакожь скôпстатовано, що Перо Матановичъ не допустився жаднои провины въ монархіи австрійскôй.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Катковъ, редакторъ ославленыхъ „Московскихъ Вѣдомостей", зôставъ именованый членомъ „Правительствуючого сенату".

Велику сензацію выкликала за границами Россіи а особенно въ Австріи бесѣда звѣстного генерала Скобелева, выголошена въ палатѣ в. л. кн. Михаила (стрыя царя Александра III) при случаю торжества роковины битвы пôдъ Геокъ-Тепе. Ген. Скобелевъ говорячи о заданяхъ Россіи середъ Славяньства, порушивъ и теперѣшну борбу Герцеговинцѣвъ противъ Австріи и ставъ по сторонѣ повставшого народа. — „Славяньскій благотворительный комитетъ" въ Петербургѣ именовавъ Стояна Ковачевича (начальника герцеговиньского повстаня) и попа Богдана Зимовича своими почетными членами. — Якъ доносять вѣденьскѣ газеты, славяноѣлы россійскѣ посылають повстанцямъ помôчь грошами и збôжемъ. До Бѣлгороду мало бôгôйтя вже на тую цѣль 60 тысячъ четвертѣй збôжа.

Въ половинѣ сѣчня выйшовъ въ Петербургѣ новый (7-мый зъ ряду) нумеръ тайнои революційнои часописи „Народная Воля". На початку находятся двѣ проклямаціи екзекутивного комитету; перша перечитъ, щобы Сапковскій, стрѣлявшій на ген. Черевина, стоявъ въ звязи съ революційною партією, а друга проклямація, выйшовша ôтъ товариства „Червоного креста Народнои Волѣ", взывае до складокъ на запомогу потерпѣвшимъ революціонерамъ.

Нѣмеччина. Парляментъ нѣмецкій зôставъ замкненый д. 30 сѣчня по кôлькатыждневôй сесіи. Кромѣ ухвалена внесеня Виндгорста о знесеню баниціи духовныхъ особъ и справы прилученя вольного мѣста Гамбурга до нѣмецкого звязку цлового залагодивъ парляментъ лишь кôлька дѣлъ бѣжучихъ и буджетъ. Анѣ одна зъ важныхъ квестій, запонѣденыхъ троновою мовою, не зôстала не то залагоджена, але навѣть не була внесена пôдчасъ сеи сесіи.

Франція. Президентъ републики принявъ остаточно димисію Гамбеты и єго кабинету, не змôгши наклонити Гамбеты до ôткликаня своєи димисіи. Утворено и оголошено вже урядово нове министерство: Фрейсинє, президентъ и министеръ дѣлъ заграничныхъ; Сей, мин. скарбу; Ферри, мин. просвѣты; Гоблетъ, мин. справъ внутрѣшныхъ; Гумбертъ, мин. справедливости; Биллôо, мин. войны; Жоргиберри, мин. маринарки; Варой, мин. робôтъ публичныхъ; Тирардъ, мин. рôльництва; Кошери, мин. почтъ; и Мабе, мин. рôльництва. — Дневники досить прихильно повитали новый кабинетъ.

„Union générale" оголосила конкурсъ и застановила выплату. Судовымъ заквѣдателемъ именованый Гие. Бонту збанкротувавъ до крыхты. Страть дуже много; одинъ биржевый шпекулянтъ Абрагамъ стратившій кольосальнѣ суммы, застрѣлився зъ револьвера.

Италія. Комисія парляменту италійского, котра радить надъ проектомъ о выдаваню злочинцѣвъ, постановила, не выдавати злочинцѣвъ политичныхъ, хиба лишь въ такôмъ случаю, если сповнили скрытоубійство; але и тутъ допускають вынятокъ, а именно злочинець не буде выдаваный, если сповнивъ мордерство политичне пôдъ часъ повстаня або вôйны домашнои.

НОВИНКИ.

— **Въ справѣ конфискаты 2-го числа „Дѣла"** одержали мы слѣдуюче писмо:

Ч. 15916.

Въ имени Е. В. Цѣсаря!

Ц. к. судъ краевый для справъ карныхъ во Львовѣ рѣшивъ на пôдставѣ §§. 489 и 493 к. к. и §. 37 зак. прас., що основа артикулу, умѣщеного въ ч-ѣ 2-ôмъ часописи „Дѣло" зъ дня 1-го сѣчня 1882 пôдъ кацпомъ „Инструкція податкова" знаменуе провину зъ §. 300 з. к., — що протое заряджена черезъ ц. к. прокураторію державну конфиската того числа часописи „Дѣло" єсть усправедливленя, розширенье того уступу изборонене и що забраный накладъ має бути знищеный.

Поводы: Въ инкриминованôмъ артикулѣ закидае авторъ министерству скарбовому надужитье власти при розписаню податку грунтового и усилує взбудити взгорду и ненависть противъ органамъ рядовымъ, що знаменує провину зъ §. 300 з. к., протое застосовано повысшій приписы законы.

Львôвъ, дня 25 сѣчня 1882.

Lidl.

— **Ревизія задля россійскои пропаганды.** Такѣ вѣсти розносятся ôтъ кôлькохъ день по Львовѣ. На дѣлѣ ôтбулися ревизіи не тôлько у гдекотрыхъ людей во Львовѣ, але такожь на провинціи. Після донесеня о. Наумовича, замѣщеного въ „Словѣ", ôтбулась у него сими днями строга ревизія домова, переведена черезъ самого старосту при помочи урядника староства и звѣстного члена львôвскои полиціи Майдингера. У о. Наумовича забрано много книжокъ, писемъ и листôвъ. Во Львовѣ ôтбулися ревизіи у п. Маркова, редактора „Пролома", а ôттакъ у п. Адоль. Ив. Добряньского, звѣстного Угро-Руса, декорованого многими австрійскими ордерами, котрый ôтъ осени поселився во Львовѣ. „Gaz. Nar." доносить, що у п. Адо. Добряньского „знайдено много писемъ, указуючихъ на єго россійску пропаганду въ Галичинѣ." Не можемо повеличатись хочбы приближаючою слѣдомостею результатôвъ полицейскихъ ревизій, тожь не можемо сказати, скôлько правды въ донесеню Gaz. Nar. Розносятся во Львовѣ такожь вѣсти, що полиційна ревизія мала ôтбутись такожь и въ „Рускôмъ Касинѣ", котрого господаремъ выбрано недавно п. Ад. Добряньского, тожь само за слѣдами „россійскои пропаганды", однакожь и въ тôмъ взглядѣ не можемо сказати нѣчого позитивного. Дальше звѣщае Gazeta narod., що ревизія ôтбулась такожь у п. Трембацкого, редактора „Пріятеля дѣтей" въ Коломыѣ. Якъ бы тамъ и було, а се все показує, що правительственѣ сферы зôстали справдѣ занепокоєнѣ вѣстями о россійскôй пропагандѣ въ Галичинѣ. Результатъ покаже, о скôлько тѣ вѣсти правдивѣ. Право державы доходженя чужестороннои пропаганды чи агитаціи не пôдлягае нѣякому сомнѣню, божь нѣяка держава не може призволити на агитаціи противъ своєи цѣлости и ненарушимости. Въ тôмъ однакожь случаю цѣнôсть загалу дуже значно степенуеся и неодинъ пытае справедливо, о що ходить и що выявить неоспорима правда.

— **Задля упадку „l' Union gén."** розпущено вѣсти о пôдбраню становища „Länderbank'y" и мин. Дуняєвского. Се послѣдна вѣсть доси не потверджалася.

— **Именованя.** Комисарями скарбовыми именованѣ: Ем. Кордасевичъ, Юл. Несторовичъ и К. Ярошевичъ.

— **На посады учительскѣ** розписала окружна рада школьна въ Бережанахъ конкурсъ съ речинцемъ до 16 (28) лютого с. р., именно на слѣдуючѣ посады: Курины, Пôдвысокое, Цвѣтъ, Бекерсдорфъ, Бенина, Горожанка и Семакôвцѣ. Платня при всѣхъ школахъ выносить по 300 зр., вольне мешканье и огородъ.

— **Руска читальня** завязалась въ Семакôвцяхъ, заходомъ о. Ф. Кмицикевича. Першѣ зборы членôвъ були дня 3 (15) с. м., на котрыхъ выбрано предсѣдателемъ о. Кмицикевича. Статуты для тои читальнѣ выготовивъ о. Тындюкъ зъ Устя зеленого. Щасть Боже!

— **Въ Станиславовѣ** застрѣлився дня 14 (26) с. м. ученикъ 8-ои клясы гимназіяльнои Иеронимъ Бачиньскій, сынъ священика зъ Ромашôвки пов. бучацкого. Причиною самоубійства була, якъ здаесь, меляхолія. Нещастный самоубійця бувъ ученикъ пильный и побиравъ навѣть стипендію.

— **Для роздачѣ трехъ вѣнъ во 150 зр.** зъ фундаціи вѣнонои мѣста Львова им. архикн. Гизелѣ розписує магистратъ львôвскій конкурсъ съ речинцемъ подана до 16 (28) лютого с. р. Убѣгатися можуть дѣвчата безъ рôжницѣ вѣроисповѣданя, котрѣ 1) суть сиротами по обохъ родичахъ або лишь по отцеви, 2) належать до громады м. Львова, 3) суть въ вѣку ôтъ 16 до 24 лѣтъ, 4) суть убогѣ, 5) добре поводятся, 6) учôбчили найменше

3 клясу народну и мають зъ того публичне свѣдоцтво.

— **Зъ Яворова** пишуть намъ: У насъ стоить одна ескадрона 8-го полку уланôвъ. Дня 12 л. сѣчня зголодѣлый уланъ Шляхетко пôрвавъ въ войсковôй кухни двѣ пригорщѣ пшона, котре що йно принесено зъ мѣста и зъѣвъ. Довѣдавшись о тôмъ вахмайстеръ Плоцкій, прійшовъ слѣдуючои ночи около 12 годины до касарнѣ, розбудивъ всѣхъ жовнѣрôвъ и прикликавши Шляхетка передъ себе, почавъ его немилосерно такъ довго бити, ажь въ кôнци змлѣлый уланъ на землю упавъ. Теперь скочивъ Плоцкій до торнистры побитого улана, вытягнувъ зъ нея ложку и дальшимъ битьемъ змусивъ свою жертву зъѣсти калъ людскій. На другій день, на рускій новый рôкъ, ôтдали Шляхетку до комнаты хорыхъ, где ôнъ лежавъ безъ памяти, не принимаючи жадной стравы нѣ питя, а що лишь зъѣвъ або выпивъ, все назадъ вертавъ. 26 л. сѣчня умеръ нещасный, а тѣло его ôтвезли вже до Городка, где комисія буде его секціонувати. — Єще одинъ фактъ. Дня 23 сѣчня здезертувавъ пѣхотникъ Павло Чопикъ зъ Перемышля до Яворова, прибѣгши лише въ однôмъ „лейбику" до дому. Запытаный, чому здезертувавъ, ôтповѣвъ, що въ его „цугу" есть фиреромъ жидъ, котрый его безъустанно бье, та ему и другимъ жовнѣрамъ не выплачуе цѣлковито денной платнѣ. Отсе розкошѣ жовнѣра, та булобъ пожадане, щобы власти войсковѣ вглянули глубше въ тую справу и укоротили таке нелюдске обходженьеся „рицарѣвъ"-пôдъофицирôвъ.

— **Зъ Лѣтынѣ** пишуть намъ: Читаючи въ рускихъ газетахъ, що по всѣмъ нашôмъ рôднôмъ краю звертаеся нарôдъ чимъ разъ бôльше до самопôзнаня и працѣ, основуючи читальнѣ, касы и т. п., задумали и мы показати свѣтови, що и у нашôмъ селѣ находится „Руско-народна Читальня", котра зъ кождымъ рокомъ розвиваеся чимъ разъ гарнѣйше. Тое завдячити маемъ головно головѣ нашои читальнѣ, о. А. Шведзицкому, котрый неодно вже зло зъ села выкоренивъ, а черезъ тое зъєднавъ собѣ любовь у нашого народа. Дня 20 сѣчня с. р. ôтбулося у насъ богослуженье въ интенцію членôвъ читальнѣ за всяке ихъ добро, а также панахида за трехъ померлихъ членôвъ. Въ церквѣ згромадились всѣ члены руско-народнои Читальнѣ, а хоръ, зложеный зъ самыхъ членôвъ, спѣвавъ цѣле богослуженье хорошимъ голосомъ. Ôттакъ звернувся до насъ отець-голова съ наукою, въ котрôй заохочувавъ до працѣ, единости, згоды и взаимнои любови. По скôнченôмъ богослуженю ôтспѣвано „многая лѣта". Всѣ ленты, зôбраны при акафистѣ, жертвувавъ отець-голова на закупленье книжокъ до нашои читальнѣ. При такихъ безъинтересовныхъ трудахъ нашого отця-головы и при дальшôй щирôй и трудолюбивôй участи членôвъ може съ часомъ наша читальня причинитися до взорцевого поступу цѣлого села и статися заохотою для другихъ громадъ, котрѣ доси, на жаль, не основали еще у себе читальнѣ. *Михайло Галушка*, радный громады, бувшій голова, а теперѣшный выдѣловый Читальнѣ.

— (**Дрôбнѣ вѣсти.**) Цѣсарь удѣливъ громадѣ Лубно въ пов. березôвскôмъ 80 зр. запомоги на ôтновленье церкви. — Впр. митрополитъ Іосифъ выѣде сеи пятницѣ до Вѣдня. — Шахъ перскій жертвувавъ для потерпѣвшихъ черезъ пожаръ Ringtheat-ру 11.000 франкôвъ. — Чч. 3 и 4 „Слова" сконфисковала прокураторія державна два разы за статю „о нашихъ дѣлахъ домашныхъ". — Въ Празѣ розпочався сими днями процесъ 31 особъ, обжалованыхъ о пропаганду соціялистичну. Обжалованѣ суть по бôльшôй части молодѣ ремѣсники. — Въ Снятынѣ далося чути дня 26 л. м. м. о 5-ôй год. пополудни землетрисенье и гукъ пôдземный. — Въ петербурскôмъ университетѣ находится теперь 129 женьщинъ-медицинерокъ, по найбôльшôй части жидôвокъ.

Вѣсти епархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Совѣтниками консисторскими съ ôтзнаками крылошаньскими именованѣ: оо. К. Левицкій зъ Ольшаницѣ дек. унѣвского и Л. Сосновскій зъ Николаева дек. бобрецкого.

Завѣдательства одержали: оо. І. Венгриновичь зъ Пôйла въ Пôдгорцяхъ дек. калуского и Т. Левицкій зъ Сопота въ Перегиньску.

Сотрудничество одержавъ о. Л. Чепелиньскій въ Колодѣёвцѣ дек. тысменицкого.

Душпастырскѣ посады обняли: оо. П. Козюкъ яко завѣдатель въ Дмитровѣ, Р. Ляндеръ яко приватный сотрудникъ въ Барыши и Н. Олексѣй яко приватный сотрудникъ въ Звенигородѣ.

Личный додатокъ зъ фонду религійного на дальшѣ три лѣта по 100 зр. одержавъ о. Д. Строцкій зъ Рудникъ.

Резигнувавъ зъ презенты на Дебеславцѣ о. И. Богачевскій зъ Сѣльця.

Въ пропозицію на кап. Марковцѣ дек. тысменицкого принятѣ: оо. 1) В. Козоровскій зъ Тысменицѣ и 2) Т. Косевичь зъ Галича.

На конкурсъ розписанѣ: а) пар. Бурштынъ дек. рогатыньского и б) Пôдгорцѣ дек. калуского — съ речинцемъ до 8 (20) цвѣтня с. р.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Die Polen und Ruthenen in Galizien** von *Dr. Josef Szujski*. Wien und Teschen. Verlag von Karl Prochaska. 1882. Стор. 282 въ 8-у. Єсть се девятый, для себе зовсѣмъ ôтрубный томъ дуже цѣнного выданя, якого пôднявся широкозвѣстный и предпріємчивый выдавець Кароль Прохаска пôдъ заголовкомъ: *„Die Völker Oesterreich-Ungarns. Ethnographische und culturhistorische Schilderungen"*. Въ тôмъ на досыть великѣ розмѣры розложенôмъ выдавництвѣ появилось вже 4 томы о австрійскихъ Нѣмцяхъ, именно 1 томъ о Нѣмцяхъ въ долѣшнôй и горѣшнôй Австріи дра К. Шобера, 2 томъ о Нѣмцяхъ въ Чехахъ, Моравіи и Шлеску От. Льор'а, 3 томъ о Нѣмцяхъ въ Угорщинѣ и Семигородѣ дра Швикера и 4 томъ о Тирольцяхъ дра Еггера. Томъ 5-тый „о Мадярахъ" написаный Павломъ Гунфаловичемъ, 6-тый „о Румунахъ" Іоана Славици, томъ 6-тый „о Семитахъ" дра Герсона Вольфа, томъ 7-ый „о Чехо-Славянахъ" дра Ярослава Влаха, томъ 10-тый, часть І „о Словенцяхъ" Іосифа Шумана, — часть II „о Кроватахъ" Іосифа Старе, Томъ 11 тый „о полудневыхъ Славянахъ" въ Дальмаціи, въ полудневôй Угорщинѣ, въ Босніи и Герцеговинѣ Теодора Стефановича и томъ 12-тый „о Цыганахъ въ Угорщинѣ" дра Швикера. Кождый томъ представляе собою сору книжку, такожь и що до зверхнои формы дуже пышно и гарно выладжену. Жалувати треба, що выдавець не подавъ о Русинахъ особнои книжки, якъ о другихъ народахъ Австріи, а навѣть о Цыганахъ, а взявъ Русинôвъ лише въ Галичинѣ разомъ съ Поляками, а поминувъ Русинôвъ въ Буковинѣ и Угорщинѣ, черезъ що очевидно праця о Русинахъ не може бути повною. Книжка „Die Polen und Ruthenen in Galizien" обôймае слѣдуючѣ ôтдѣлы: 1) Вступъ. 3) Край и люде. 3) Народнѣ звычаѣ и обычаѣ. 4) Бувальщина, политична и культурно-исторична школа краю. 5) Суспôльнôсть краю въ послѣднôмъ столѣтю. 6) Статистичнѣ цифры и культурно-историчнѣ подѣѣ. 7) Старе и нове зъ орлиного полету. 8) Исторія литературы Полякôвъ и Русинôвъ. Хотяй дръ Шуйскій яко Полякъ, якъ легко зрозумѣти, бачить передовсѣмъ своихъ племенникôвъ и часто мимоволѣ лише ними занимаеся и лише о нихъ говоритъ, то всежь таки треба признати авторови досыть велику объективнôсть въ обговореню стану Русинôвъ и добру волю, сказати правду. А коли не все и не воюда выходить вѣрно и правдиво та повно, то не задля якои тенденційности, але просто длятого, що житье и станъ Русинôвъ справдѣ еще въ многôмъ гдечѣмъ незнанѣ чужимъ людямъ, навѣть такъ близькимъ сусѣдамъ якъ Поляки. Почасти тутъ и наша вина, що Русины доси дуже мало говорили о собѣ передъ широкимъ свѣтомъ. Тожь и годѣ дуже дивуватись, коли згадана книжка не у всѣмъ подае повный и вѣрный образъ, що не одно тамъ пропущено, або невѣрно передано. Мимо того она останеся дуже цѣнною и цѣкавою для читателѣвъ. Сподѣемося, що выдавець охоче съ часомъ поповнити свое выданье окремою книжкою о Русинахъ и ôтнесеся въ тôмъ взглядѣ до ученыхъ Русинôвъ. Поки що выдана книжка „Die Polen und Ruthenen in Galizien" заслугуе на повну увагу нашои читаючои публики. Цѣла книжки 2 зр. 80 кр. а. в.

Зъ державного трибуналу.

Вѣдень 20 сѣчня 1882.

(*Дальше.*)

„Такъ отже", говоривъ дальше п. Б кій, „анѣ §. 19 розпорядженя зъ 10 липця 1850 ч. 125 кр. зак. анѣ §. 14 закона зъ 10 сѣчня 1853 ч. 10 Дн. з. д. не може бути приложеный до мого ôтчиту и ц. к. Намѣстництво не мало нѣякои правнои пôдставы, пôдтягати мôй ôтчитъ своѣй превентивнôй цензурѣ тымъ бôльше, що сей ôтчитъ не бувъ предложеный ц. к. Дирекціи Полиціи для „потвердженя" и „призволеня", якъ се дѣеся съ музикаліями и декламаціями, але лише для повѣдомленя сеи власти о „цѣли" зôбраня въ мысль §. 2 закона зъ 15 листопада 1867 Ч. 135 Дн. з. д. Въ тôмъ взглядѣ повинна була политична, взглядно полиційна власть поступити собѣ пôсля приписôвъ сего, єдино тутъ обовязуючого закона, се значитъ, пôсля сего закона а именно пôсля §. 11 повинна була еи дѣяльнôсть обмежитись на то: глядѣти 1) щобы не выголошувано нѣякихъ противузаконныхъ бесѣдъ (gesetzwigrige Aeusserungen) або 2) не допущенося противузаконныхъ чинôвъ — и въ случаю одного або другого выпадку противустати такимъ противузаконнымъ объявамъ (denselben entgegenzutreten), а въ случаю, якбы такого остереженя не услухано, закрыти зôбранье. А понеже пôсля власного признаня выс. министерства инкриминованѣ ц. к. Намѣстництвомъ уступы мого ôтчиту не заключаютъ въ собѣ нѣчого противузаконного (keine gesetzwidrige Aeusserung), то интерепція сеи власти, а именно превентивна заборона, ôтчитати тѣ уступы, не дасться нѣчимъ законно оправдати. Противно она заключае въ собѣ рѣзке нарушенье запорученого всѣмъ права свобôдного высказу свого мнѣнія словомъ, письмомъ и друкомъ, означеного въ Арт. XIII основного закона зъ 21 грудня 1867 Ч. 142 Дн. з. д., що я еще пôзнѣйше выкажу подрôбно, переходячи мериторично дотычащѣ выводы обороны выс. министерства. Сей артикулъ зовсѣмъ ясно и недвозначно ставляе на рôвнѣ право высказувати свои гадки словомъ и друкомъ, с. з. що можна прилюдно обвѣстити друкомъ, се можна также выголосити и словомъ, — и нема найменшои причины и законнои пôдставы одинъ а другій способъ высказуваня гадокъ пôдтягати пôдъ рôжнѣ нормы и рôжнѣ а съ собою противорѣчнѣ цензуры. Фактомъ есть, що мôй ôтчитъ, обвѣщеный друкомъ въ цѣлости вразъ съ уступами, инкриминоваными ц. к. Намѣстництвомъ, анѣ передъ іосифиньскимъ обходомъ, анѣ по тôмъ и до нынѣшного дня не зôставъ ц. к. прокураторіею сконфискованый. Такъ отже едино компетентна въ тôмъ взглядѣ власть, довôдно узнала, що сей ôтчитъ не заключае въ собѣ нѣчого такого, щобъ могло бути квалификоване „als eine gezetzwidrige Aeusserung." Тымъ самымъ есть доказомъ, що по мысли Арт. XIII. основ. закона зъ 21 грудня 1867 Ч. 142 Дн. з. д. мавъ я повне право сей ôтчитъ въ цѣлôй его основѣ и въ неукороченôй цѣлости выголосити публично. А скоро се заборонено, то нарушенье права Арт. VIII згаданого основного закона, всѣмъ запорученого, не пôдлягае найменшому сомнѣнію.

Коли жь такимъ чиномъ нарушенье сего права объективно есть доказане и жадному сомнѣню не пôдлягае, то повстае пытанье, кто мае право жалитися передъ Высокимъ Трибуналомъ задля сего нарушеня, бо жь предсѣ мусить бути якась управнена особа, мусить бути ктось, що мае право упôмнутися и заподѣяну кривду и нарушенье такъ дорогого всѣмъ права свободы мысли и слова.

(*Дальше буде.*)

Переписка администраціи.

Всч. М. Х. въ Наслуховѣ: Яко предплатникъ „Дѣла" можете получити „Библіотеку найзн. пов." и за минувшôй рôкъ по цѣнѣ предплатнôй.

Черезъ редакцію „Дѣла" прислали:

Для Зорѣ: о. И. Р. въ Вол. 2·50 зр., Є. Ж въ Стан. 2·50 зр., И. Р. въ Терноп. 2·50 зр., В. Г. въ Стрыю 1 зр., о. А. Б. въ Вихтор. 1·25 зр., Т. З. въ Тысм. 2·50 зр., о. П. Д. въ Посѣчни 4 зр., о. Л. П. въ Гор. 5 зр., дръ М. П. въ Вол. 2·50 зр., Ю. С. въ Стр. 1 зр., о. П. Д. въ Ванев. 2.50 зр., о. С. К. въ Шельп. 5 зр., А. Ц. въ Тузли 3 зр., о. Є. Л. въ Тарт. 4 зр., о. К. въ Сушнѣ 1·50 зр., о. Д. Д. въ Кр. 1·25 зр., о. М. К. въ Медычи 1·30 зр., о. Т. С. въ Шол. 2 зр., о. В. Г. въ Граб. 3·50 зр., о. Т. Б. въ Виногр. 2·50 зр., дръ С. Д въ Жол. 4 зр., дръ М. Б. въ Стан. 6 зр., о. А. Л. въ Одр. 5 зр.; для Зеркала и Зорѣ съ Зеркаломъ: Е. Ж. въ Стан. 2·50 зр., Чит. въ Явор. 2·50 зр., Л. Ш. въ Терн. 2·50 зр., о. Н. М. въ Черн. 2·50 зр., о. А. Б. въ Вихт. 1·25 зр., В. Л. въ Жид. 2·50 зр., о. И Д. въ Руд. 1·50 зр., дръ М. П. въ Вол. 2·50 зр., о. Н. К. въ Побер. 6 зр., о. І. Р. въ Бор. 1·25 зр., М. М. въ Черн. 8 зр., о. Е. О. въ Прист. 4 зр., о. А. М. въ Ляшкахъ 2 зр., о. К. Л. въ Мш. 2·50 зр., о. С. К. въ Шельп. 5 зр., В. Я. въ Черн. 2·50 зр., о. К. въ Боську 8 зр., А. Ц. въ Тузли 2·50 зр., І. З. въ Лопянцѣ 4 зр., о. Е. Л. въ Тарт. 2·50 зр., О. Ч. въ Бродахъ 2·50 зр., о. П. Б. въ Красн. 4 зр., о. И. П. въ Пшен. 2 зр., о. І. Т. въ Заг. 2·50 зр., М. Ш. въ Лѣску 2 зр., о. М. П. въ Гудор. 2·50 зр., о. Д. Г. въ Зав. 4 зр., о Т. С. въ Шол. 4 зр., о. А. Л въ Трост. 4 зр., о. А. Г. въ Грин. 4 зр., о. Т. Б. въ Вин. 2·50 зр., дръ С. Д. въ Ж. 2 зр., дръ М. Б. въ Ст. 3 зр., о. Н. М. въ Сух. 8 зр., о. К. С. въ Ж. 4 зр.

☛ **Съ симъ числомъ розсылаеся Вп. предплатникамъ „Библіот. найзнам. повѣстій" 14 аркушь повѣсти Едвардса „Стефанъ Лаврентій" зъ англійского и 4 аркушь новои повѣсти „Любовь убогого молодця" Октава Фейлета зъ француского.**

Накладомъ редакціи „Дѣла"

выйшли:

„БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ",

образокъ зъ галицкого житя, написавъ Василь Барвѣнокъ стор. 356 въ 16-у. Цѣна 80 кр.. съ пересылкою 90 кр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла" або въ книгарни Ставропигійскôй.

„ДЫМЪ",

повѣсть Ив. Тургенева. Цѣна 1 зр. 50 кр., съ пересылкою 1 зр. 70 кр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣлѣ" або въ книгарни Ставропигійскôй.

„ВЪ ОБОРОНѢ ЧЕСТИ",

повѣсть Г. Раймунда въ трехъ частяхъ. Цѣна 2 зр. 50 кр., съ пересылкою 2 зр. 70 кр. (Повѣсть тая стоитъ въ оригиналѣ нѣмецкôмъ 8 зр. 40 кр.)

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла" або въ книгарни Ставропигійскôй.

Того еще не було,

що можна дôстати за 7·80 зр.

Прехорошій гарнитуръ столовый зъ ново-вынайденои имитаціи срѣбла, що до нынѣ стояло 40 зр., котрый остане бѣлымъ мовьбы 14-лутове срѣбло, за що даю 20-лѣтну гваранцію, именно:

6 штукъ ножôвъ столовыхъ
6 „ вилокъ зъ одной шт.
6 „ ложокъ столовыхъ
6 „ пôдставокъ ножовыхъ
12 „ ложочокъ до кавы
6 „ кубковъ до ясць
6 „ хорошихъ филижанкъ.
2 штуки хохль, одна до росолу, друга до сметанки
2 штуки великихъ сальоновыхъ лѣхтарѣвъ
1 штука высѣвача до цукру або перцю. (18—24)
1 штука ситця до гербаты.

60 штукъ. Всѣ тутъ наведенѣ величавѣ предметы стоятъ разомъ **7 зр. 80 кр.** Замовленя за надôсланьемъ готôзки або за послѣплатою такъ довго, якъ стане запасу, сповняе

Панъ **А. Л. ГУТМАНЪ,**

генеральный складъ фабрики имитаціи срѣбла

Вѣдень I, Fleischmarkt 6.

НАЙЛУЧШЕ

ОЛОМУНЕЦКЕ ПИВО МАРЦЕВЕ

розсылае въ бочкахъ и фляшкахъ

Илія Гертеръ у Львовѣ.

1—3

Запросины до предплаты

на

„МЕРТВІЙ ДУШЪ"

найзнаменитшу повѣсть славного и загально звѣстного писателя

НИКОЛАЯ ГОГОЛЯ.

„Мертвѣ Душѣ" выйдутъ накладомъ редакціи „Дѣла" въ **16 аркушѣвъ друку** (великои 8 ки).

Предплата на „Мертвѣ Душѣ" приймаеся **до кôнця сѣчня** въ квотѣ **1 зр. 20 кр.** (съ додаткомъ 20 кр. на оплату почты).

Склепова цѣна „Мертвыхъ Душъ" выносити буде **1 зр. 60 кр.** (съ 20 кр. на почту.) (3—?)

Выключный складъ

гербаты россійскои

ИЗИДОРА ВОЛЯ

во *Львовѣ, улиця Сикстуска, ч. 6.*

Цѣнникъ	1/4 кг зр	1/2 кг зр	1 кг зр
Конго, дуже добра		1 40	
Каує бѣлъ, найлучша melange		1 80	
„ чорна		1 60	
Сухонгъ, добрѣ	2		
„ найлучша	3		
„ melange P.	3		
Фу-гу-фу Hp. I.		3 20	
„ II.		4 60	
„ III.		6	
К. & С. Поповъ 1 р 60 к.		2 40	
„ „ 2 р. — к.		3	
„ „ 2 р. 50 к.		3 75	

Аромовои

Одержуе правильно що тыждня **свѣжѣй транспорты найлучшои гербаты зъ Москвы** и поручае еи по цѣнахъ побôчь сталого **цѣнника**.

Замовленя выконуются якъ найточнѣйше и скоро, также за **послѣплатою опакованье franco.**

Цѣнники на жадане **gratis.**

ЮСИФЪ ЧЕРНИЦКІЙ

передъ тымъ

Густавъ Вихертъ,

рукавичникъ и бандажистъ

во Львовѣ, ринокъ, ч. 28.

поручае ласкавымъ взглядамъ свôй складъ всякого рода

товарôвъ рукавичныхъ власного выробу

именно:

американьскѣ оленковѣ сподне и кафтаны, въ всѣхъ **найновѣйшихъ барвахъ дамскѣ, мужескѣ и мундуровѣ рукавички** всякого рода, именно: оленковѣ, серновѣ, козловѣ, дуньскѣ, glacée стебнованѣ якъ также посдяно шитѣ; шкôры лосевѣ и оленковѣ до покрытя лôжокъ, подушокъ, торбы ловецкѣ, шапки мундуровѣ и цивильнѣ, шалики, краватки, шельки, шнурôвки, бандажѣ. пончохи гумелястичнѣ и шнурованѣ.

Также принимае замовленя на всѣлякѣ выробы, входячѣ въ объемъ рукавичництва, якъ справу гафтованыхъ **подушокъ, шельокъ, шапочокъ** и т. п.

☛ **по постоянныхъ умѣркованыхъ цѣнахъ.**

Замовленя зъ провинціи выконуются ôтворотною почтою.

(5—?) **Ринокъ, ч. 28.**

Выдають: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій** — Отвѣчальный редакторъ: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского